

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502

Ügyszám: FRP/542/2013/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

180/2014. (VII. 10.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ jogi képviselője útján 2013. július 22-én előterjesztett **panaszát** a 2014. július 10-én megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – H.-i Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben egyrészt alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, másrészt alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos jogi képviselője 2013. július 22-én postai úton terjesztette elő a panaszbeadványát, amelyben előadta, hogy a panaszos 4 társával (akiket érintő rendőri fellépést a Testület külön panaszeljáráásban vizsgálja) együtt a nem saját tulajdonú kukoricaföldjükéről (H. városban) kukoricacímert szedett 2013. július 1-jén. Már leszedték a címereket, és várták a teherautót, amit az út széléről a panaszos egyik társa, O. V. irányított a táblára, ahol P. R. és a H. B. megkezdték a zsákok felpakolását.

Ekkor érkezett ki egy rendőr járőrautó, megkülönböztető jelzés nélkül. A rendőrök körülbelül O. V.-vel együtt értek a teherautóhoz. (A teherautót vezető személy a rendőri intézkedés során – valószínűleg az igazoltatását követően – szabadon távozhatott a helyszínről, akkor további intézkedést nem foganatosítottak vele szemben, azonban a szabálysértési iratanyagban tanúként hivatkoznak rá.) A járőrautóval egy körszakállas és egy szőke férfi rendőr érkezett.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A rendőrök O. V.-vel kezét fogták, kérdezték a zsákok, illetve a címerek eredetéről, illetve igazoltatták a teherautó sofőrjét. Mire befejezték az igazoltatást, P. R. és H. B. is befejezte a pakolást, majd előrejöttek, és P. R. levette a pólóját, mert melege volt.

Addigra a helyszínre érkezett egy újabb járóautó, abban egy kopasz férfi, és egy rendőrnő érkezett. A kopasz rendőr a következő megjegyzést tette P. R.-nek: „Nekem vetkőző, köcsög?”. Ezt követően szidalmazni kezdte őt, rendszeresen rasszista, cigányellenes tartalommal. (A rasszista tartalmú, sértő hangnem végig jellemző volt az intézkedés során, minden, a panaszosokkal érintkező rendőr részéről.)

Ezt követően a kopasz rendőr ököllel gyomorszájon ütöttet P. R.-t, jobb kézzel, miközben a másik kezével rátámaszkodott. Majd álló helyzetben, egyedül hátrabilincselte P. R. kezét, a bilincselés okáról tájékoztatást nem adott. Közben odahívta a panaszost és a J. J.-t is, akik addig a kb. 10 m-re álló saját gépkocsijuk mellett álltak, és tájékoztatást kért a kilétükről, szerepükről, illetve a gépkocsi tulajdonosáról. (A gépkocsi P. R.-é volt.) Ezt követően a kopasz rendőr ugyancsak egyedül, hátra helyzetben megbilincselte O. V.-t, ugyancsak előzetes tájékoztatás nélkül. Ezt követően elkérte P. R.-től az autó kulcsait, de azt a meg nem nevezett személy – aki már korábban elhagyta a helyszínt – magával vitte, ezért nem tudta odaadni a rendőrnök. A kulcs elkérésének okáról nem adott tájékoztatást a rendőr. Ezen a kopasz rendőr láthatóan feldühödött, és P. R.-t jobb oldalán, bordatájékon, a hónalj alatt többször megrúgta (bakancsos lábbal, lábfejjel). P. R. a rúgás megkezdésekor önvédelemből szemből állásból befordult úgy, hogy a jobb oldalát mutatta a rendőrnök, és kissé előregörnyedt, hogy a jobb mellkasrész izmainak befeszítésével csökkentse a várható sérüléseket. Ezt követően a kopasz rendőr megfogta a bal vállát (valószínűleg folytatni kívánta a bántalmazást), ekkor rászólt a rendőrnő társa, hogy fejezze be a bántalmazást.

Ekkor utasították P. R.-t, hogy feküdjön le, ő pedig lefeküdt a hátára. Ennek okáról nem tájékoztatták. Mindezt a többi – akkor jelenlévő 3 – rendőr végignézte: az elsőként kiérkező járőrparos (körszakállas + szőke) O. V. közelében állt, a rendőrnő pedig a saját járóautó elejénél, amely P. R. közelében volt található. A kopasz rendőr P. R. bántalmazását követően láthatóan O. V.-t is meg akarta rúgni (emelte a lábát), de ekkor megszólalt a mobiltelefonja, és ezért megszakította a bántalmazási kísérletet. Utána néhány percig nem történt említésre méltó esemény, de egy rendőr (valószínűleg a körszakállas rendőr) letérdeltette O. V.-t, ugyancsak annak oka közlése nélkül. H. B. egészen ideig csak álldogált, igazoltatták, de ekkor őt is megbilincseltek állva, és letérdeltették, a bilincselés okáról őt sem tájékoztatták.

A panaszosok ruházatát a bilincselések előtt átvizsgálták, mobiltelefonjaikat elvették. Eddigre több járóautó is kiérkezett már a helyszínre, illetve egy civil gépkocsi is.

Ezt követően P. R.-t a körszakállas rendőr hasra fordulásra utasította, úgy, hogy közben erővel megrugdosta, inkább csak megbökte megalázó jelleggel, bal deréktájt. O. V.-t is, valószínűleg a körszakállas rendőr hasaltatta le térdelésből ezt követően.

H. B. továbbra is térdelt, őt csak kb. egy fél óra múlva hasaltatták le, elmondása szerint úgy, hogy a körszakállas rendőr „lerúgta”. A körszakállas rendőr továbbá a vállára is tett még térdelő helyzetben egy vadkendert, azzal a felkiáltással, hogy H. B. így újabb bűncselekményt követett el.

Ezt követően a rendőrök intézkedtek, telefonáltak, úgy tűnt, hogy főleg a tulajdonost keresik.

A férfi panaszosok, P. R., H. B és O. V. a napon, hason fekve, hátrabilincselte kézzel feküdtek a tűző napon, kb. fél háromig, azaz két-két és fél órán keresztül.

O. V. többször kísérelte meg felemelni vagy oldalra fordítani a fejét, hogy kicsit átjárja a levegő, de a körszakállas rendőr ilyenkor legalább 5 alkalommal visszanyomta a fejét, és gyenge erővel megrúgta, inkább megalázó, mintsem fájdalmas jelleggel (kb. mint egy kutyát). J. J., O. V. élettársa többször próbált meg vizet adni neki, de ezt csak sokadik próbálkozásra, sok idő elteltével hagyták. O. V. azt is jelezte többször, hogy rosszul van, szeretne felülni, de nem engedték. Végül az egyik rendőr engedélyével felült, és térdelt 2-5 percig, de ezt követően a körszakállas rendőr a háta közepére rátaposott, hogy feküdjön vissza. Egy idő után O. V.-t a kopasz rendőr és a körszakállas rendőr szőke járőrtársa bevitték a kukoricásba, azzal, hogy adja elő a többi lopott kukoricacímert is, itt végül nem történt bántalmazás. O. V.-t végül visszavitték a többiekhez, letérdeltették, és ekkor kapott először inni. Addigra kiderült, hogy az elkövetési érték nem haladja meg a szabálysértési értékhatárt, melyet követően kissé enyhült a rendőrök hozzáállása.

A később kiérkező, rózsaszín pólót viselő, nyomozónak kinéző rendőr és társa felsegítették a P. R.-t, és odavitték a saját gépkocsija csomagtartójához, ahol kiderült, hogy a csomagtartó nem lett teljesen lezárva, azt ki tudták nyitni. Az ott talált elszíneződött címerekből arra következtettek, hogy azt a panaszos és társai máshonnan lopták. A rendőr elkezdett P. R.-rel ordibálni, miszerint „ez honnan van”, majd a címerrel kétszer szemén vágta. Ezt követően újra lefektették, majd kinyitották és átkutatták a gépkocsit. Ezt követően a P. R.-t megint felállították, és innentől már állva maradt.

A rózsaszín pólós rendőr odament O. V.-hez is, aki addigra már térdelt, és jó csomó (kb. 8-10 szál) összefogott címerrel többször megütötte a jobb arcán, nyakán, illetve virággal beszórta a fejét. Ekkor jött a nyomozó őrnagy, mire a kopasz rendőr fel akarta állítani, azzal, hogy állva beszéljen az őrnaggyal, majd rászólt; hogy ne fitorogjon, annak ellenére, hogy nem is látta az arcát, mert háttal állt neki (és O. V. nem is fintorgott). Ezt követően a kopasz rendőr kirúgta O. V. lábát úgy, hogy megrúgta a jobb combja belső részét (itt később kékes-lilás vérömleny keletkezett), aki ettől fájdalmában összecuklott.

A kopasz rendőr és a szőke rendőr J. J.-t is bevitte a kukoricásba, minden előzetes tájékoztatás nélkül, aki ettől úgy megrémült, hogy megindult a menstruációja.

Mivel csak P. R.-nél volt személyi igazolvány, a többieket bemondás alapján ellenőrizték le rádióan.

Ezt követően, kb. fél három körül a H.-i Rendőrkapitányságra szállították be őket, 3 külön járóautóval. A kapitányságon leültették őket egy előtérbe, kezeik még mindig hátra voltak bilincselve, de a panaszosnak és J. J.-nek nem is jutott ülőhely, kénytelenek voltak a hideg kőre ülni. P. R. hallotta, hogy a kopasz rendőr azt mondja a mellettük nyíló irodában, hogy hívjanak orvost, mert „ellenálltak”. Kérkezett egy civil orvos, aki egy irodahelyiségben vizsgálta meg őket, P. R. vizsgálatánál a körszakállas rendőr is bent tartózkodott. P. R. közölte, hogy megrúgták a jobb oldalán, azt is, hogy a jelenlévő rendőr kollégája volt az

elkövető. A panaszosok tudomása szerint ez az orvosi vizsgálati lap a szabálysértési iratanyag részét képezi.

A hozzátartozók értesítésére kérésük ellenére sem adtak lehetőséget, illetve állítólag azt mondták a rendőrök a rokonaiknak, hogy már elszállították őket, akkor is, amikor még a kapitányságon tartózkodtak. A panaszosok azt is jelezték, hogy élelmezésre igényt tartanak, azonban erre csak kb. 20 óra 30 perc körüli időben került sor. Ekkor öten együtt összesen kaptak fél kiló kenyeret és kb. 5-10 dkg párizsit.

Kb. 23 óra 15 perckor szállították át a panaszosokat a megyei rendőr-főkapitányság fogdjárára, a szabálysértési őrizet foganatosítására. A bíróság két nappal később jogerősen figyelmeztetésben részesítette őket. A szabadlábra helyezést követően még aznap háziorvoshoz mentek látélet felvétele céljából. P. R.-t a háziorvos mellkas-röntgenre utalta be, amely másnap a VII. borda dislocatio nélküli ferde törését igazolta.

A panaszosok a fenti események kapcsán büntető feljelentést is tettek, ezért a bűncselekményt megvalósító eseményeket nem részletezi a jogi képviselő. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a panaszt az egész tényállás vonatkozásában terjesztik elő.

a) A jogi képviselő álláspontja szerint a férfiak megbilincselésére jogalap nélkül került sor, mivel a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 48. §-ában meghatározott bilincselési okok közül egyik sem állt fent vonatkozásukban, tekintettel arra, hogy ellenszegülést nem tanúsítottak, szökésük veszélye – az eset összes körülményére, illetve a cselekmény tárgyi súlyára tekintettel – szintén nem volt megállapítható. Mindannyian önként vetették alá magukat a rendőri intézkedésnek, ráadásul a H. B.-nek és P. R.-nek is lehetősége lett volna még a rendőrök általi észlelést megelőzően elhagyni a helyszínt, hiszen ők a teherautó platójára pakoltak, amikor a rendőrök kiérkeztek, tehát takarásban voltak.

A bilincselésekre anélkül került sor, hogy a rendőrök egyáltalán közölték volna azt, hogy a társaság tagjait elő kívánják állítani.

b) Sem az igazoltatásokat, sem pedig az előállításokat megelőzően nem közölték az intézkedő rendőrök az intézkedéseik okát.

c) A jogi képviselő megítélése szerint a férfiak letérdeltetése, illetve földre fektetése semmilyen intézkedéstaktikai és/vagy jogszabályi célnak nem felelt meg, akár testi kényszer alkalmazásának tekintjük ezeket a cselekményeket, akár nem. Ellenszegülést nem tanúsítottak, a bilincselésük álló helyzetben történt, ráadásul egy ember végezte el. A rendőröknek egyértelműen lehetőségük lett volna a bilincselést követően az intézkedés alá vont személyek előállítására, és feltételezve azt, hogy várakozni is kellett megfelelő számú jármű megérkezéséig, a panaszosok magatartása semmiképpen nem adott okot arra, hogy ez a várakozás ne álló helyzetben történjen. Így semmilyen olyan kézzelfogható cél nem merül fel, amelyre tekintettel a letérdeltetés, illetve a földre fektetés indokolt volt. A jogi képviselő véleménye szerint ezek a cselekmények, ebben a formában alkalmasak voltak az intézkedés alá vont személyek megalázására.

d) A férfiak két-két és fél órán keresztül feküdtek hason a tűző napon az intézkedés helyszínén. Még ha a földre fektetés indokolt is lehetne, nyilvánvaló, hogy annak hossza

semmilyen ésszerű indokkal nem támasztható alá, különösen az időjárási viszonyokra figyelemmel, amelyek a megbilincselte, földre fektetett panaszosok szervezetét nagyfokú terhelésnek tették ki. A helyszínen az intézkedés közben több járőrautó érkezett, amelyek alkalmasak lettek volna a panaszosok elszállítására.

Ettől függetlenül értelem szerűen – ugyancsak az Rtv. 15. §-a szerinti arányossági követelményből fakadóan – a rendőröknek kötelességük lett volna a személyek előállításának mielőbbi megszervezése; figyelemmel csoport létszámára (5 fő) és az intézkedés helyszínére (bár a város szélére, de mindössze kb. 7 km-re található a városi rendőrkapitányságtól), ez semmiképpen nem igényelt volna két órás munkát.

A helyszínen semmilyen, olyan halaszthatatlannak minősülő nyomozati vagy egyéb cselekmény nem történt, amely a panaszosok jelenlétét indokolta volna.

Egyáltalán bármilyen, nyomozati célú cselekmény (további lopások iránti érdeklődés) is jóval az intézkedés megkezdése után történt, ráadásul a jogi képviselő álláspontja szerint nehezen érthető, hogy jelen esetben mi volt az a nyomozati érdek egyáltalán, amely – figyelemmel az elkövetett cselekmény jellegére – indokolta az elkövetők jelenlétét a helyszínen.

A panaszosok gépkocsijának felnyitása is azonnal megtörténhetett volna (amennyiben rögtön ellenőrzik, kiderült volna, hogy nincs lezárva, így az átvizsgálását sokkal korábban is foganatosítani lehetett volna, tehát ez sem szolgálhatott indokul az előállítás elhúzóására.)

Különösen aránytalan az intézkedés hossza az elkövetett cselekmény súlyához képest, hiszen mint az utóbb kiderült, az elkövetési érték a szabálysértési értékhatáron belül maradt. Külön sérelmes továbbá, hogy a földön fektetéseket a tűző napon foganatosították, amely a jogi képviselő álláspontja szerint embertelen bánásmódot eredményezett a panaszosokkal szemben.

e) O. V. nyilatkozata szerint, bár jelezte, hogy rosszul van, az egyik rendőr rendre megakadályozta azon törekvését, hogy rossz közérzetét enyhítse (visszanyomta a fejét, amikor felemelte), illetve nem tették lehetővé számára, hogy folyadékot vegyen magához.

A rendőröket az Rtv. 2. §-a szerinti általános jogvédelmi kötelezettsége és a 15. § szerinti általános, illetve a 16. § (1) bekezdése szerinti speciális arányossági követelmény alapján, valamint a 17. § (2) bekezdése alapján segítségnyújtási kötelezettség terhelte a rossz egészségi állapotra hivatkozó O. V. vonatkozásában.

f) A panaszos és társai szerint a beszállításukra kb. fél három-három óra körül került sor, ehhez képest a szabálysértési őrizet foganatosítása céljából történő átszállításuk kb. 23 óra 15 perc körül történt. Tekintettel arra, hogy a tényállás már a beszállításakor tisztázott volt, nem tartja a jogi képviselő indokoltnak, hogy a panaszosok további „sorsának” meghatározása (szabálysértési eljárás megindítása, illetve a szabálysértési őrizet elrendelése) kb. 8 órát vegyen igénybe.

g) A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 31. § (11) bekezdése alapján a panaszos és társai élelmezéséről a személyi

szabadság elvonásától számított első 5 órát követően kell gondoskodni. Az élelmezés kb. 20 óra 30 perckor történt meg. A jogi képviselő álláspontja szerint a személyi szabadság elvonása az intézkedés megkezdésétől, azaz kb. 11 óra 45 perctől számítandó, nem pedig a kapitányságra történt beérkezéstől, bár tényként jegyezi meg a jogi képviselő, hogy az 5 órás időintervallum betartása az utóbbi időpontot figyelembe véve is elmaradt. A panaszosoknak szolgáltatott élelem mennyiségét is sérelmezi, (fél kiló kenyér és 10 dkg felvágott) mert a kapott adag nyilvánvalóan nem volt elegendő 5 felnőtt személy élelmezéséhez.

h) Az Rtv. 18. § (1) bekezdésével ellentétesen nem adtak lehetőséget a panaszosoknak arra, hogy a hozzátartozóikat értesítsék, sőt, téves tájékoztatást adtak az érdeklődő hozzátartozóknak a tekintetben, hogy az előállított személyek még a rendőrkapitányság épületében tartózkodnak-e.

i) Az intézkedő rendőrök az intézkedés során folyamatosan sértő, rasszista megjegyzésekkel illették az intézkedés alá vont személyeket. Ez a magatartás ugyancsak ellentétes a rendőrök Rtv. 2. §-ában foglalt általános jogvédelmi kötelezettségével.

A beadvány az egyes rendőrökre vonatkozóan részletes személyleírásokat tartalmaz, amelyek ismertetésétől a Testület eltekint.

Mindezek alapján a jogi képviselő kérte a Testület vizsgálatát.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az ORFK Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes rendőrkapitányságtól, valamint megküldeni kérte az ügyvel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat és a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját. A rendelkezésre bocsátott iratokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatóak.

1) A kapitányságvezető 2013. szeptember 24-én kelt, a megyei Ellenőrzési Szolgálat vezetőjének címzett átiratában előadta, hogy a panaszossal és társaival szemben R. P. r. törzsőrmester, K. D. r. őrmester, Sz. G. r. őrmester, K. Sz. r. zászlós, V. P. r. törzsőrmester., L. T. r. zászlós., H. G. r. törzszászlós., I. G. r. törzsőrmester, G. G. r. törzsőrmester, G. Z. r. őrnagy és N. I. r. főtörzszászlós intézkedett. Az ügyben keletkezett iratokat másolatban csatolta, hang- illetve videofelvétel nem készült.

2013. július 1-jén kukoricacímer lopása miatt megtett bejelentés miatt a megyei rendőr-főkapitányság ügyeletesének utasítására H. város külterületén található mezőgazdasági területen levő kukoricatáblánál 11 óra 45 perckor megjelentek a H.-i Rendőrkapitányság állományába tartozó járőrök, és a helyszínen található személyekkel szemben az Rtv. 29. § (1) bekezdés a) pontjában, a (3), (6) bekezdésben, a 33. § (2) bekezdés f) pontjában foglalt intézkedéseket foganatosították.

A panaszos és társai cselekménye szabálysértés, vagy bűncselekmény elkövetésének gyanúját alapozta meg. A helyszínen 10 fő rendőr vett részt az intézkedésben. A létszám nagyságát az intézkedés alá vontak létszáma indokolta, az intézkedés kezdetekor 5 fő rendőr volt a

helyszínen, a további létszám emelkedését a megyei rendőr-főkapitányság ügyeletesének utasítására megjelenő bűnügyi helyszíni szemle bizottság, és a szabálysértési előkészítő csoport vezetőjének kiérkezése, valamint a körzeti megbízott bevonása (a kukoricatábla tulajdonosának feltalálása céljából) növelte. Az intézkedésben résztvevő valamennyi egyenruhás rendőr viselt azonosító számot.

A helyszínre érkező rendőrök kiérkezésükkor, az intézkedés megkezdése előtt tettek eleget az Rtv. 20. §-ban foglaltaknak.

Az intézkedés során a mobiltelefonok folyamatos csörgése miatt az eljáró rendőrök a telefonokat kikapcsoltatták, és a ruházatátvizsgálás végrehajtásakor a szolgálati gépjármű motorházának tetejére tették az intézkedés alá vontakkal.

Az Rtv. 48. § b) és c) pontja alapján 3 fővel szemben bilincset, valamint egy fővel szemben az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszert alkalmaztak. A kényszerítő eszközök használata előtt minden esetben a Szolgálati Szabályzat 39.§ (3) bekezdésében foglaltak szerint történt figyelmeztetés. A rendőrkapitányság épületében való megérkezés után a bilincs levételére azonnal sor került, további bilincselésre pedig nem került sor.

Az intézkedés során az intézkedés alá vontak a jogszabályokban előírt bánásmódban részesültek, rasszista tartalmú, sértő megjegyzéseket nem tettek az intézkedő rendőrök, ellenben az intézkedés alá vontak intézkedés során folyamatosan negatív jelzőkkel illették a magyar rendőrség munkáját, viselkedésükkel, magatartásukkal lassították az eljárást, továbbá arrogáns módon, bántó megjegyzéseket tettek a rendőrökre, munkájukra, mindezek ellenére az intézkedésük, jogszerű, szakszerű, kulturált és emberséges volt.

A helyszínre tehát 11 óra 45 perckor K. Sz. r. zászlós, és V. P. r. törzsőrmester., R. P. r. törzsőrmester, K. D. r. őrmester, és Sz. G. r. őrmester érkeztek. Ezt követően a jogszabályban előírt módon igazoltatást akartak végrehajtani, mely intézkedéssel szemben a csoport férfi tagjai arrogáns, lekezelő módon reagáltak, közülük egy fő, P. R. agresszív mozdulatokkal, támadólag lépett fel R. P. r. törzsőrmesterrel szemben, aki az agresszív támadó magatartás megtörése céljából a tanult önvédelmi fogással a földre kényszerítette (hasra), majd ezt követően a földön fekvő megbilincselte.

Továbbá, mivel az intézkedés alá vontak továbbra is agresszívan viselkedtek, a másik két férfit is megbilincseltek esetleges szökésüknek megakadályozása céljából. A három férfival jelen lévő két nőt, a panaszost és J. J.-t, és a teherautó sofőrjét nem bilincselték meg, mivel az intézkedés folyamán teljesen együttműködő magatartást tanúsítottak.

A bilincseléseket követően a személyek ruházatát a helyszínen átvizsgálták, a személyeket az országos körözési nyilvántartó rendszerben ellenőrizték, eközben a megyei rendőr-főkapitányság ügyeletesének jelentést tettek a helyszínen történekről. Az ügyeletes részéről azt az utasítást kapták, hogy maradjanak a helyszínen, biztosítsák azt, gyűjtsenek adatokat a jogsértéssel kapcsolatban a bűnügyi szemle bizottság kiérkezéséig.

Az intézkedés alá vont személyeket a rendőri intézkedéssel kapcsolatban jogorvoslati jogosultságukról, panaszjogukról a jogszabályban meghatározott módon szóban tájékoztatták az intézkedést végrehajtó rendőrök.

A bűnügyi szemlebizottság helyszínre érkezéséig a melegre való tekintettel az elkövetőket a saját ivóvizükből (az intézkedés során többször) megkínálták, amit visszautasítottak, ezek után őket hűvös helyre, ülő helyzetben helyezték el. A helyszínen levő kukoricatábla tulajdonosának megállapítása, kiértesítése és helyszínre való érkezése után a tulajdonos az eljáró rendőröknek nyilatkozott, hogy a panaszosokat nem ismeri, és számukra engedélyt nem adott a szóban forgó területen levő kukoricacímertől való leszedésére.

A bűnügyi szemlebizottság tagjai (H. G. r. főörzsaszólsó, I. G. r. őrmester és G. G. r. törzsőrmester), valamint a szabálysértési előkészítő csoport vezetője G. Z. r. őrnagy megérkezése után az elkövetők tulajdonában, a helyszínen lévő gépjárművet a bűnügyi szemlebizottság a jogszabályi keretek között átvizsgálta. A csomagtartóból még üres zsákok kerültek elő, és néhány zsákban kukoricacímert volt, ami egy előző szedésből maradt meg.

A leszedett kukoricacímert a helyszínen levő teherautó sofőrjével elszállították, és lemérték a kárérték felmérése céljából, ahol megállapítást nyert, hogy tulajdon elleni szabálysértést követtek el a panaszosok, ezért az eljárás alá vontak a törvényi szabályozásnak megfelelő módon előállították a további intézkedések megtétele céljából. Az előállítás megkezdése előtt ezt közölték a helyszínen az elkövetőkkel, valamint az intézkedéssel szemben a jogorvoslati jogosultságukról tájékoztatták őket. Az eljárás alá vont személyek a rendőri intézkedésekkel szemben panasszal nem éltek.

A teherautó vezetője, J. Gy. tekintetében az eljárás során megállapítást nyert, hogy a szabálysértéshez nincsen köze, ő csak segíteni szeretett volna a csoport tagjainak a kukoricacímert szállításában. Nem tudott róla, hogy a kukoricacímert nem a panaszos és társai tulajdonát képezi. Őt a helyszínen tanúként meghallgatták, majd a szabálysértési előkészítő csoport vezetője a meghallgatás végeztével szabadon bocsátotta.

A rendőri intézkedések során sérülés nem keletkezett, de az előállítottak orvosi vizsgálatban részesültek.

Az előállítás időtartama az intézkedés megkezdésétől számítva 11 óra 45 perctől kezdődött. Az előállítás végrehajtása során a helyszínről a rendőrkapitányságra 14 óra 00 perckor érkeztek meg a panaszosokkal. Ezt követően G. Z. r. őrnagy a panaszosokat szóban tájékoztatta az eljárás várható lefolyásáról, annak időtartamáról.

A helyszínről való beérkezés után az intézkedő rendőrök az előírásoknak megfelelően elkészítették az előállításról, kényszerítő eszköz használatáról szóló jelentést, valamint a szabálysértési feljelentéseket.

Ezt követően mivel az eljárás alá vontak a szabálysértésekről, szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 171. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző szabálysértést követtek el, amely a szabálysértési elzárással büntethető szabálysértések közé tartozik, velük szemben az eljárás azonnal lefolytatható volt, a cselekmények elkövetése során tetten érték őket, a rendőrség a bírósági eljárást előkészítő eljárás lefolytatását kezdte meg velük szemben.

Ennek keretében került sor a sértett, valamint a tanú jegyzőkönyvben történő meghallgatására. Mivel ezen esetekben gyorsított bírósági eljárás került alkalmazásra, szükségessé vált a

tárgyalást lefolytató bíró értesítése, valamint időpontkérés a tárgyaláshoz, és ezt követően a védő kirendelése, értesítése, mivel az előállított, kényszerintézkedéssel érintett 5 fő esetében a tulajdon elleni szabálysértés elkövetése miatt az őrizetbe vétel feltételei fennálltak.

Ezt követően került sor a panaszosok eljárás alá volt személyként történő meghallgatására. Az utolsó személy (J. J.) meghallgatására 17 óra 30 perckor került sor. Ezután következett a gyorsított bírósági eljáráshoz, őrizetbe vételhez szükséges további iratok elkészítése. Ezen iratok tartalmazzák a védő kirendelő határozatot, az őrizetbe vételi határozatot, az összefoglaló jelentést; rendelvényt, átiratokat az Egri Rendőrkapitányságnak, valamint Eger Járásbíróságra az átkísérési utasítást, iratborítót, iratjegyzéket és költségjegyzéket. Az iratokat mind az öt előállított vonatkozásában külön-külön készítették el.

A panaszossal és társaival szemben foganatosított rendőri intézkedések a r. alezredes szerint jogszerűek, szakszerűek és arányosak voltak, illetve a csoport tagjai a rendőri intézkedésekkel, eljárási cselekményekkel szemben panaszjogukkal nem éltek.

Az őrizetbe vétel kihirdetése H. B. részére 17 óra 51 perckor, O. V. részére 18 óra 20 perckor, a panaszos részére 18 óra 36 perckor, P. R. részére 18 óra 45 perckor és a J. J. részére 19 óra 3 perckor történt meg.

A panaszosok részére a hozzátartozók, vagy más személyek kiértesítésére a lehetőséget biztosították az eljáró rendőrök, e jogukkal egyikük sem élt, ezt megfelelően dokumentálták. A panaszosok részére az öt órát meghaladó előállításuk során az élelmezés lehetőségét biztosították az eljáró rendőrök, de az előállítottak ezen jogosultságukkal sem kívántak élni. Ezen nyilatkozatukat szintén rögzítették.

A foganatosított intézkedések során a jogorvoslati lehetőségeikről, panaszjogukról a rendőri intézkedésekkel szemben szóban, és írásban is tájékoztatva lettek a panaszosok, az Rtv. 92.-93. §-ban foglaltak szerint. Az intézkedés alá vont személyek panaszjogukkal nem éltek a rendőri intézkedésekkel szemben. Egyik résztvevővel szemben sem indult eljárás a panaszolt intézkedéssel összefüggésben.

A panaszos vonatkozásában az alábbiakat adta elő a kapitányságvezető.

A rendőrkapitányságra való érkezést követően az eljárási cselekmények megérkezéséig kellett várakoznia a panaszosnak az ügyfélváróban.

A panaszosnak nem kellett jeleznie a kapitányság előterében, hogy le kíván ülni, mivel ülve, vagy ha akart állva várakozhatott a rendőrkapitányság aulájában.

Fontos még megemlíteni, hogy a kapitányságvezető J. J. vonatkozásában rögzítette azt, hogy az előállított személyek a kapitányság földszinti részén lévő aulában lettek elhelyezve, az ott kialakított várakozó helyen lettek leültetve. Így nem felel meg a valóságnak J. J. azon állítása, hogy ülőhely hiányában kénytelen volt a hideg kövön ülni a kapitányság előterében.

2) A panaszos előállításának végrehajtásáról készült, K. D. r. őrmester és R. P. törzsőrmester által aláírt jelentés rögzíti, hogy a panaszost az Rtv. 29. § (1) bekezdés alapján igazoltatták, az

Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése alapján átvizsgálták, és az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) bekezdés II. fordulata (akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható) előállították. A panaszossal szemben az intézkedés során kényszerítő eszközt nem alkalmaztak.

Az intézkedés alapjául szolgáló eseményt a következőképpen rögzíti a jelentés.

Az intézkedő rendőrök a fenti napon a megyei rendőr-főkapitányság ügyeletvezetőjének utasítására jelent meg a H. város külterületén található kukoricaföldön, ahol azt tapasztalták, hogy 21 db zsák van felpakolva az ott parkoló tehergépkocsi platójára, amelyekben kukorica címerek voltak. Ezt követően a helyszínen szabálysértésen tetten ért (kukorica címerek tépkedés közben) a panaszost és az ott vele együtt tartózkodó további négy személyt elfogták, körözési rendszerben ellenőrizték és 14 órakor a H.-i Rendőrkapitányságra előállították kollégáik segítségével. Az intézkedés alá vont személyeket sérülés és panaszmenetesen átadták G. Z. r. őrnagynak további eljárás lefolytatása céljából.

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról a tájékoztatót, és az előállítás időtartamáról szóló igazolást átadták a panaszosnak.

A rendőrök jelentésükben rögzítették, hogy a panaszos ellen az általa elkövetett cselekmény miatt szabálysértési feljelentést tesznek.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a panaszos igazoltatása, átvizsgálása és előállítása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

3) Az előállításról szóló – a panaszos által aláírt – igazolás szerint a panaszos előállítása 2013. július 1-jén 11 óra 45 perctől 18 óra 35 percig tartott. Az igazolás tartalmazza az Rtv. 92-93. § szerinti jogorvoslati kioktatást és a Testület, illetve számos más jogvédő szerv elérhetőségét.

4) Az „előállított személy jogait, kötelezettségeit, valamint az előállító helyiség rendjét tartalmazó tájékoztató, valamint a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendeletben meghatározott szóbeli tájékoztatás megtörténtéről, megértéséről, illetőleg az írásos tájékoztató átvételéről” elnevezésű dokumentumon a panaszos úgy nyilatkozott, hogy az előállító helyiségbe történő befogadásakor anyanyelvén szóban és írásban kapott tájékoztatóból megismerte az előállító helyiségben fogva tartott személyek jogait és kötelezségeit, azok gyakorlásának módját, az előállító helyiség rendjét, a panasz és kérelem előterjesztésének módját, illetve a fegyelmi vétségeket. Az élelmezéssel kapcsolatban pedig úgy nyilatkozott, hogy azt nem igényli. A panaszos a nyilatkozatot aláírásával ellátta.

5) A 2013. július 1-jén kelt nyilatkozat elnevezésű dokumentumon a panaszos akként nyilatkozott, hogy az intézkedés várható időtartamáról tájékoztatást kapott, azonnali ellátást igénylő egészségügyi problémája nincsen, tudomása szerint fertőző betegsége nincsen. Az irat azt is rögzíti, hogy az Rtv. 18. § (1) bekezdésében biztosított kiértesítést nem történt meg, amelynek oka az, hogy a kiértesítést a panaszos nem kérte. A panaszos a nyilatkozatot aláírásával ellátta.

6) A 2013. július 1-jén készült orvosi vélemény szerint a panaszoson külsérelmi nyom nincs, fertőző betegsége, tetvessége, rühessége nincs, a panaszos fogdában elhelyezhető, elkülönítése nem indokolt.

7) A szabálysértési feljelentés rögzíti, hogy a panaszossal szemben a Szabs. tv. 177. § (1) bekezdés a) pontja szerinti szabálysértés gyanúja merült fel az alábbi tényállás alapján.

A feljelentést megfogalmazó K. D. r. őrmester szolgálata teljesítése során 2013. június 1. napon 11 óra 45 perckor a megyei rendőr-főkapitányság ügyeletesének utasítására jelent meg a külterületi kukoricaföldön, mivel bejelentést tett ismeretlen személy, hogy több fő lopja onnan a kukoricát. Az őrmester a helyszínen megjelenve azt tapasztalta, hogy az ott parkoló tehergépkocsi platóján 21 db zsák van felpakolva, melyekben kukorica címerek voltak, a kukoricaföldön pedig 5 személyt ért szabálysértésen tetten, akik a kukorica címereket tépkedték. Az őrmester ezen személyeket felszólította a szabálysértés abbahagyására, majd a fenti napon 11 óra 45 perckor elfogta őket. Ezt követően ellenőrizte a körözési rendszerben, melyben nem szerepeltek. A lopással okozott kár K. K. földtulajdonos elmondása szerint 32 000 forint.

A járműben tartózkodó J. Gy. (a tehergépkocsi tulajdonosa és sofőrje) elmondta, hogy nem volt tudomása arról, hogy a panaszos és társai engedély nélkül tépkedik a kukorica címereket, ő csak segíteni szeretett volna nekik kérésükre annak elszállításában. Megjegyezte, hogy régóta ismeri őket, ezért bízott meg bennük.

A panaszos előadta, hogy reggel óta a kukoricaföldön szedték engedély nélkül a kukorica címereket, annak érdekében, hogy azt majd eladják pénzért egyéb felhasználási célokra.

A panaszossal K. D. r. őrmester közölte a szabálysértés tényét, és azt, hogy ellene szabálysértési feljelentést fog tenni, valamint, hogy a további eljárás lefolytatása céljából beszállítják a H.-i Rendőrkapitányságra. Ezeket a panaszos tudomásul vette.

Az intézkedésnél jelen volt R. P. r. törzsőrmester,

8) J. Gy. tanú meghallgatásáról készült jegyzőkönyv rögzíti, hogy a tanú meghallgatása 2013. július 1-jén 14 óra 40 perctől 15 óra 50 percig tartott. A tanú elmondta, hogy O. V. hívta fel, hogy segítsen kukoricacímert elszállítani, mivel neki (méhész lévén) van egy nagy teherautója. Nem nagyon érdeklődött, mert már korábban is segített gyógynövényeket szállítani. Amikor odaért a területhez, már két asszony és három férfi ült a kerítés tövében, O.V. fogadta őt és elmondta, hogy hová tolasson be a teherautóval. 5-6 zsákot tettek fel a kocsira, amikor megjelent a rendőrség. A tanú nem tudta, hogy volt-e engedélyük, de megbízott O. V-ben, mert ő őstermelő és tisztában van a gyűjtés szabályaival. Meg se fordult a fejében, hogy törvénytelenéget követnek el O.V. és a barátai.

9) A K. K. tanú meghallgatásáról készült jegyzőkönyv rögzíti, hogy a tanú meghallgatása 2013. július 1-jén 15 óra 40 perctől 15 óra 45 percig tartott. A tanú elmondta, hogy a kukoricás az ő tulajdona. Elmondta, hogy a kukoricacímer leszedésével komoly kárt okoztak neki, mert így nem porozza be magát a növény, és így jelentős területen nem lesz termés. Elmondta, hogy a panaszost és a társait nem ismeri, nekik engedélyt nem adott arra, hogy a területre bemenjenek és onnan bármit is elvigyenek.

10) A panaszos meghallgatásáról szóló jegyzőkönyv tanúsága szerint a panaszost 2013. július 1-jén 15 óra 40 perctől hallgatták ki. A jegyzőkönyv a kihallgatás befejező időpontját nem jelöli meg.

A panaszos előadta, hogy ő a társaság tagjai közül kizárólag O. V.-t ismeri, aki kb. 110 forintot ígért neki kukorica címer kilójáért. A panaszos nem tudja, hogy miként használték volna fel a címereket. Reggel 5 óra 30 perc körül érkeztek ki a kukoricaföldre, ahol a leszedett címereket rögtön O. V. által adott zsákokba tették. A panaszos társaival egy német rendszámú Mitsubishivel érkeztek a helyszínre, amelyet egy kopasz férfi vezetett, akit szintén előállítottak.

11) Az őrizetbe vétel elrendeléséről szóló határozat rögzíti, hogy a panaszost gyorsított bírósági eljárás lefolytatásának céljából a Szabs. tv. 177. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a szerint minősülő tulajdon elleni szabálysértés elkövetésének tettenérése miatt szabálysértési őrizetbe vették 2013. július 1-jén 11 óra 45 perckor, amelynek vége 2013. július 4-én 11 óra. A határozatot 2013. július 1-jén 18 óra 36 perckor kihirdették a panaszosnak. A panaszos L-B.-nét kérte kiértékelni az őrizetbe vételéről, amely 18 óra 30 perckor megtörtént. A panaszos védő kiértékelését is kérte.

12) Az SZNYR adatai szerint a panaszos a 2013. július 1-jén történtek miatt figyelmeztetésben részesült.

13.) A teljes szabálysértési anyagot megküldte a rendőrség, azonban a komplett iratanyag ismertetésétől a Testület eltekint, mivel a rendőri intézkedésre vonatkozóan nem tartalmaznak információt.

III.

A Testület eljárását az Rtv. a IX. Fejezetében, Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése a következőként rendelkezik.

„Akinek a IV–V. Fejezetben – a 46/A–46/C. § kivételével –, valamint a VI. Fejezetben meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette, választása szerint

a) panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez vagy

b) kérheti, hogy – amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá – panaszát a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően, az érintett rendőri szerv kiletétől függően

ba) az országos rendőrfőkapitány,

bb) a belső bünt megelőzési és bünt felderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója vagy

bc) a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója

bírálja el.”

Az idézett rendelkezés értelmében a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálata tartozik, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházatsomagjármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),
- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegosztatás stb.) tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A 92. § (3) bekezdése szerint a cselekvőképtelen személy helyett törvényes képviselője jár el, korlátozottan cselekvőképes személy helyett törvényes képviselője vagy meghatalmazottja is eljárhat. A panasz meghatalmazott vagy jogi képviselő útján is előterjeszhető. Jogi képviselőként jogvédelemmel foglalkozó egyesület vagy alapítvány, nemzetiségi önkormányzat, jogi oktatást végző egyetem állam- és jogtudományi doktori fokozattal rendelkező egyetemi oktatója is eljárhat.

A Testület először azt vizsgálta, hogy az előterjesztett beadványban előadott sérelmek közül valamennyit az arra jogosult terjesztette-e elő.

Az Rtv. 92. §-ából következik, hogy a Testület eljárását – akár személyesen, akár képviselő útján – csak az kezdeményezheti, akit a rendőri intézkedés érintett.

A panaszos többek között azt is sérelmezte, hogy a panaszos és társai előállításánál téves tájékoztatást adtak hozzátartozóiknak a hollétükről, azt mondták nekik, hogy már elszállították őket Egerbe, pedig ez nem felelt meg a valóságnak.

Ezen sérelmezett, álláspontjuk szerint téves tartalmú tájékoztatás a panaszos hozzátartozóinak tisztességes eljáráshoz való jogát érintették, ezért e vonatkozásban a fentebb hivatkozott jogszabályhely alapján nekik van (lett volna) joguk panasszal élni.

Mindezek alapján a Testület nem vizsgálta a panaszbeadvány ezen részét.

IV.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye Szabadság és Felelősség fejezetének a II. cikkében foglalt emberi méltósághoz, a IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz, valamint a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát, az alábbiak szerint.

1) A Testület az előállítás jogszerűségének vizsgálata során az alábbi megállapításokra jutott.

a) A Testület először azt vizsgálta, hogy megfelelő jogalap birtokában állították-e elő a panaszost a rendőrök.

A panaszos elfogásáról készült jelentés szerint a panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) bekezdés II. fordulata (akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható) alapján állították elő. Az események rövid leírásaként rögzíti a jelentés, hogy a rendőrök az ügyeletvezető utasítására jelentek meg a kukoricaföldön, ahol azt tapasztalták, hogy 21 db zsák van felpakolva az ott parkoló tehergépkocsi platójára, nevezett zsákokban kukoricacímerek voltak letépkedve. Ezt követően a helyszínen szabálysértés elkövetésén – kukorica címerek tépkedése közben – tetten ért panaszost és ott vele együtt tartózkodó további négy személyt elfogták a rendőrök, a körözési rendszerben ellenőrizték és 14 órakor a rendőrkapitányságra előállították, majd sérülés és panaszmentesen átadták G. Z. r. őrnagynak további eljárás lefolytatása céljából.

A panaszos szintén úgy nyilatkozott, hogy az autóra rakodás közben érkeztek meg a rendőrök és kezdtek velük szemben intézkedni. A panaszos meghallgatása során is elismerte a cselekményt.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani.

A Testület a megjelölt előállítási okra figyelemmel tehát azt vizsgálta, hogy a konkrét helyzetben felmerült-e olyan szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésének gyanúja, amely kapcsán az eljárás azonnal lefolytatható, és amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra.

Az első kérdéssel kapcsolatban a Testület utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely bűncselekmény, szabálysértés tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem foglalhat állást abban a kérdésben, hogy valamely eljárás alá vont személy elkövetett-e bűncselekményt vagy szabálysértést, azonban ha – olyan esetekben, amikor a rendőrség az intézkedés alapjaként bűncselekmény, szabálysértés gyanújára hivatkozik – nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló magatartás értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, hogy a panaszos részéről a bűncselekmény, vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja felmerülhetett-e.

Ezzel összefüggésben a Testület fontosnak tartja hangsúlyozni: nem abban a kérdésben foglal állást, hogy a panaszos követett-e el bűncselekményt, szabálysértést vagy sem, hanem csupán abban, hogy az adott helyen és időben rendelkezésére álló adatok alapján a rendőr gondolhatta-e azt, hogy panaszossal szemben felmerül a bűncselekmény, szabálysértés elkövetésének – a megalapozott gyanú szintjénél alacsonyabb fokú – gyanúja. Amennyiben igen, úgy a rendőri intézkedés akkor is jogszerű lehet, ha utóbb a nyomozás azt állapítja meg, hogy az érintett nem követett el bűncselekményt, szabálysértést, vagy a bűncselekmény, szabálysértés elkövetése nem bizonyítható.

A rendőri jelentések szerint a panaszos és társai által leszedett kukoricacímer értéke 32.000 Ft.

Az intézkedés idején hatályos Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 370. §-ának (1) bekezdése szerint, aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el.

A Szabs. tv. 177. § (1) bekezdése a) pontja szerint tulajdon elleni szabálysértést követ el az, aki ötvenezer forintot meg nem haladó értékre lopást, sikkasztást, jogtalan elsajátítást, orgazdaságot követ el, úgyszintén, aki e cselekmények elkövetését megkísérli.

A lopás szabálysértési tényállását tehát a Szabs. tv. tulajdon elleni szabálysértésként, az elzárással is büntethető szabálysértések között szabályozza, és mint ilyen esetében lehetővé teszi a szabálysértési őrizet és a bíróság elé állítás alkalmazását. (Szabs. tv. 73. § (1) „A rendőrség szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén a tetten ért eljárás alá vont személyt gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából őrizetbe veheti. A tettenérésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni akkor is, ha a szabálysértés helyszínéről elmenekült elkövetőt a rendőrség az elkövetéstől számított negyvennyolc órán belül elfogja.” 124. § (1) bekezdés: „a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés miatt őrizetbe vett személyt a rendőrség a gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából a bíróság elé állítja”).

Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület itt is a 265/2011. (IX. 14.) számú állásfoglalásában elvégzett fogalomértelmezést követi.

A Btk. kommentárja szerint a bírói gyakorlat – a tetten ért tolvaj által az eltulajdonított dolog megtartása érdekében alkalmazott erőszak rabláskénti minősülése kapcsán – a tettenérés fogalmát tágan értelmezi, nem csak a cselekmény véghezvitele közbeni leleplezést érti rajta, hanem megállapíthatónak tartja akkor is, ha a bűncselekmény felfedezése a lopás befejezését jelentő elvétel után, de még az elvitel közben történik. Tettenérésnek minősül a lakásbetörés elkövetőjének a folyamatos üldözés utáni, akár a helyszíntől távoli elfogása is, ám a folyamatos üldözés megállapításának feltétele a helyszínről távozó tolvaj *folyamatos* szemmel tartása és *megszakítás nélküli* üldözése. Amennyiben a folyamatos üldözés megszakad, nem beszélhetünk tetten ért tolvajról (lásd: Dr. Belovics Ervin – Dr. Molnár Gábor – Dr. Sinku Pál: Büntetőjog. Különös rész. Harmadik, átdolgozott kiadás. HVG-Orac, Budapest, 2003, 587-588. o.).

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: Be.) szerint [127. § (3) bekezdés] a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni; ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni. A Be. kommentárja is kiemeli, hogy nem csak az minősül tettenérésnek, ha az elkövető a cselekményt szemtanú jelenlétében hajtja végre, és őt a szemtanú elfogja, hanem az is, ha az elkövetőt akár a szemtanú, akár a szemtanú felhívása, vagy más körülmény (pl. riasztó észlelése) alapján a szemtanútól különböző személy *üldözés során* elfogja [Jakucs Tamás (szerk.): Kommentár a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez, 262. o.]

Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból kiderül tehát, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve.

Amennyiben az elkövető ilyen fajta nyomon követhetősége megszakad, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

Tekintettel arra, hogy a jelen esetben tettenérés a fentiek szerint megvalósult, fennálltak a panaszos szabálysértési őrizetbe vételének feltételei, így lehetősége volt a rendőrségnek, hogy a panaszost gyorsított eljárásban a bíróság elé állítsa, tehát fennállt az eljárás azonnali lefolytatásának a lehetősége a rendőri intézkedés pillanatában. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszos előállítására megfelelő jogalap birtokában került sor, amelyet az a tény sem tenne jogszerűtlenné, hogy utóbb mégse került volna sor az őrizetbevételre vagy a bírósági eljárást időben nem folytatták volna le, hiszen az előállítás jogszerűségének kérdését mindig azon információk alapján kell megítélni, ami az intézkedő rendőrnek intézkedés idején a birtokában volt, vagy amelynek kellő körütekintés mellett a birtokában lehetett volna.

A Testület álláspontja szerint tehát a panaszos előállítására megfelelő jogalap birtokában került sor, így ezáltal nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

b) Tekintettel arra, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdésében meghatározott előállítási okok nem kötelező jelleggel írják elő az előállítást, hanem mérlegelési jogot engednek az intézkedő rendőrnek, a Testület vizsgálata az Rtv. 15. §-ban meghatározott arányosság követelményének a megvalósulását.

Az arányosság követelményét az Rtv. 15. §-a akként írja elő, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Jelen esetben tekintettel arra, hogy a rendőrök a cselekmény egyszerű megítélése miatt a panaszos bíróság elé állítását kívánták kezdeményezni, amelynek az előző alpontban kifejtettek szerint fennálltak a feltételei, a Testület álláspontja szerint az előállítás megfelelt az arányosság követelményeinek.

A Testület álláspontja szerint tehát a panaszos előállítása megfelelt az arányosság követelményének, így ezáltal nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

Megjegyzi a Testület, hogy az előállítás időtartamának arányosságát a szabálysértési őrizetbe vételre figyelemmel nem vizsgálta.

2) A panaszos sérelmezte, hogy az előállításukat követően a rendőrkapitányság épületében a hideg padlón ülve kellett várakoznia.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése szerint a rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 18. § (2) bekezdése szerint a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról.

A kapitányságvezető átirata szerint az előállított személyek a kapitányság földszinti részén lévő aulában lettek elhelyezve, és a panaszosnak nem kellett jeleznie a kapitányság előterében, hogy le kíván ülni, mivel ülve, vagy ha akart állva várakozhatott. A kapitányságvezető J. J. vonatkozásában rögzítette azt, hogy az aulában kialakított várakozó helyen lettek leültetve. Így nem felel meg a valóságnak J. J. azon állítása, hogy ülőhely hiányában kénytelen volt a hideg kövön ülni a kapitányság előterében.

A panaszosi és a rendőrségi előadás között ellentmondás van, amit a Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok szűkös volta miatt nem tudta feloldani, így etekintetben nem tudta rekonstruálni az eseményeket.

A Testület mindezek alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a panaszosnak valóban a földön ülve kellett-e várakoznia a rendőrkapitányságon, ezért úgy foglalt állást, hogy a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelme nem megállapítható.

3) A panaszos sérelmezte a tájékoztatás elmaradását is, ezzel kapcsolatban az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

A panaszos sérelmezte, hogy az intézkedés során sem az intézkedés okát, sem az előállítás okát nem mondták el neki, kérdése ellenére sem.

a) Az Rtv. 20. § (2) bekezdése a szolgálati fellépés szabályai között előírja, hogy a rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni.

A rendőri intézkedés alakításait tovább részletezi a Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (1) és (2) bekezdése. A hivatkozott jogszabályhelyek szerint az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelegéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel a fentiek intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

A Testület kiemelt jelentőséget tulajdonít az intézkedés alá vontak tájékoztatásának, hiszen csak az állampolgárok megfelelő informálása mellett érvényesülhet megfelelően a jobbiztonság elve.

A kapitányságvezető átirata a panaszos állításaival ellentétben azt tartalmazza, hogy a helyszínre kiérkező rendőrök az intézkedés megkezdése előtt eleget tettek az Rtv. 20 §-ában foglaltaknak.

Amint az látható, a felek állításai a legteljesebb mértékben ellentmondanak egymásnak, az előadások közötti ellentmondás pedig további rendelkezésre álló bizonyíték hiányában az ellentmondás nem oldható fel.

Mindezek alapján a rendőrök szolgálati fellépésével kapcsolatban a Testület úgy foglalt állást, hogy az ellentmondás feloldhatatlansága miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogának sérelme nem megállapítható.

b) Az Rtv. 33. § (4) bekezdése előírja, hogy az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés rögzíti, hogy az előállítás okáról megkapta a panaszos a tájékoztatást.

A kapitányságvezető átirata szerint miután megállapították, hogy a kukoricacímer értéke nem haladja meg a szabálysértési értékhatárt, közölték a panaszossal és társaival, hogy szabálysértés elkövetése miatt, az eljárás azonnali lefolytatása végett előállítják őket.

A jelen esetben a panaszos, illetve az intézkedő rendőr előadása között ellentmondás mutatkozik tekintetben, hogy kapott-e tájékoztatást a panaszos az előállítás okáról. Az előadások közötti ellentmondás pedig további rendelkezésre álló bizonyíték hiányában az ellentmondás nem oldható fel.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint az ellentmondás feloldhatatlansága miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem megállapítható.

4) A panaszos sérelmezte, hogy a helyszíni intézkedés időtartama indokolatlanul hosszú volt.

A jogi képviselő sérelmezte, hogy a panaszosoknak több mint két órán keresztül kellett a helyszínen maradniuk, noha a beszállításukat már korábban is elvégezhetnék volna, illetve a gépkocsit is korábban felnyithatták volna a rendőrök.

A rendőri jelentés szerint a panaszossal és társaival szembeni intézkedés 11 óra 45 perckor kezdődött, az előállításuk foganatosításakor 14 órakor érkeztek a rendőrkapitányságra. A helyszínen meghallgatták a panaszost és társait, és a gépkocsi vezetőjét, majd a férfiakat az ellenállásuk miatt megbilincseltek, és az ügyelet utasítására megvárták a büntügyi szemle bizottságot, akikkel átvizsgálták a gépkocsit, illetve kiderítették a kukoricatábla tulajdonosának kilétét, akit a helyszínen nyilatkoztattak arról, hogy adott-e engedélyt a panaszosnak és társainak a kukoricacímerek leszedésére. Ezt követően a teherautó sofőrjével elszállították a címereket a gyógynövénytelepre, ahol lemérték azt az érték meghatározása céljából. Amikor ez megtörtént, foganatosították a panaszos és társai előállítását.

A fentiekből kitűnik tehát az, hogy a tulajdonos nyilatkozatát nélkül nem lehetett eldönteni a helyszínen, hogy történt-e jogsértés. Az elkövetési érték megállapítása nélkül nem lehetett eldönteni, hogy szükséges-e a panaszosok előállítása, illetve, hogy velük szemben milyen eljárást indítsanak meg a rendőrök (büntető-, szabálysértési eljárás, illetve van-e lehetőség bíróság elé állításra). Ezek miatt szükséges volt a tulajdonos nyilatkozatát egyrészt arról, hogy megengedte-e a szedést a panaszosnak és társainak, másrészt az elkövetési értékről. A tulajdonos meghallgatásakor erre nem tudott nyilatkozni, ezért szükséges volt a kukorica telepre szállítása és lemérése. Ezt követően pedig 14 órakor előállították a panaszost és társait.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a rendőrség eljárása megfelelt az arányosság követelményének, mivel a több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés közül azt választatták, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A Testület álláspontja szerint a helyszíni intézkedés hossza miatt nem sérült a panaszos tisztessége eljáráshoz való joga.

5) A rendőrség élelmezési kötelezettségét érintő kifogás kapcsán az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

A panaszos sérelmezte, hogy noha az intézkedés 11 óra 45 perckor kezdődött, csak 20 óra 30 perckor adtak nekik ételmet.

A Szolgálati Szabályzat 31. § (11) bekezdése szerint a személyi szabadság korlátozásának első 5 óráját követően az intézkedést fogvatartó rendőri szerv gondoskodik a fogvatartott személy élelemmel történő ellátásáról. A fogvatartott személy étkezése az előállító helyiségben történik. Az étel kiosztását a felügyeletet ellátó rendkívüli őr végzi. Ha a rendkívüli őr nem rendelkezik az étel kiosztásához szükséges élelmiszerhigiéniai alapismereti vizsgával és érvényes egészségügyi könyvvel, akkor az élelmiszer kicsomagolását nem végezheti. Ilyen esetben a fogvatartottat előrecsomagolt élelmiszerrel és az annak elfogyasztásához szükséges egyszer használatos evőeszközökkel kell ellátni.

A rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsátott Nyilatkozat elnevezésű iraton a panaszos aláírásával megerősítve akként nyilatkozott, hogy nem kér élelmezést.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga amiatt, hogy nem adtak neki ételmet 20 óra 30 percet megelőzően.

6) Az Rtv. 18. § szerinti értesítési lehetőség kapcsán az alábbi megállapításokat teszi a Testület.

A panaszos sérelmezte, hogy nem értesíthette a hozzátartozóit, noha erre az Rtv. szerint joga lett volna.

Az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalos vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.

A rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsátott Nyilatkozat elnevezésű iraton a panaszos aláírásával megerősítve akként nyilatkozott, hogy nem kér kiértesítést.

(Az őrizetbe vételt elrendelő határozat szerint a panaszos L- B.-nét kérte kiértesíteni az őrizetbe vételéről, amely 18 óra 30 perckor megtörtént.)

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga amiatt, hogy nem értesíthette a hozzátartozóit telefonon.

7) A panaszos a beadványában sérelmezte, hogy a rendőrök megalázó megjegyzéseket tettek rá.

Ezzel szemben a rendőrség úgy nyilatkozott, hogy az intézkedés során az intézkedés alá vontak a jogszabályokban előírt bánásmódban részesültek, rasszista tartalmú, sértő megjegyzéseket nem tettek az intézkedő rendőrök, ellenben az intézkedés alá vontak intézkedés során folyamatosan negatív jelzőkkel illeték a magyar rendőrség munkáját. A viselkedésükkel, magatartásukkal lassították az eljárást továbbá arrogáns módon, bántó megjegyzéseket tettek a rendőrökre, munkájukra, mindezek ellenére az intézkedésük, jogszerű, szakszerű, kulturált és emberséges volt.

A rendőrök magatartásával kapcsolatban a Testület felhívja a figyelmet az Rtv. 2. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésekre. Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az intézkedő rendőröktől – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaitól – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Az említett rendelkezés alapján a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége, ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem.

A Testület ezzel kapcsolatban szükségesnek tartja kiemelni a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét, amelynek 1. pontja előírja: a rendőr „önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint „tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület továbbá jelen esetben is irányadónak tartja a korábbi állásfoglalásaiban [lásd pl. a 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás indokolása II. részének 3. pontját] megfogalmazottakat, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

A jelen esetben a panaszos, illetve az intézkedő rendőr előadása oly mértékben vannak ellentmondásban, hogy további rendelkezésre álló bizonyíték hiányában az ellentmondás nem oldható fel.

Tekintettel arra, hogy a panaszos állítása és a rendőri iratok egymásnak ellentmondanak, és ezen ellentmondásokat további bizonyítási eszköz hiányában a

Testület feloldani nem tudta, ezért úgy foglalt állást, hogy a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme nem megállapítható.

V.

A Testület álláspontja szerint tehát a panaszos előállítására megfelelő jogalap birtokában az arányosság követelményének betartásával került sor, így ezáltal nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga. A Testület álláspontja szerint a helyszíni intézkedés hossza miatt nem sérült a panaszos tisztessége eljáráshoz való joga. Szintén nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga amiatt, hogy nem adtak neki ételmelet 20 óra 30 percet megelőzően, illetve a tisztességes eljáráshoz való joga amiatt, hogy nem értesítették a hozzátartozóit a rendőrök az előállításról.

Nem volt megállapítható az ellentmondás feloldhatatlansága miatt a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme amiatt, hogy a panaszosnak valóban a földön ülve kellett-e várakoznia a rendőrkapitányságon. Ugyancsak nem volt megállapítható a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme a tájékoztatás elmaradása miatt. Szintén nem volt megállapítható a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme a kifogásolt hangnem kapcsán.

Mindezekre tekintettel a Testület az Rtv. 93 § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2014. július 10.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
előadó testületi tag